

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för utgiftsområde 11, som totalt uppgår till ca 34,8 miljarder kronor för 2017. Därmed avstyrker utskottet oppositionspartiernas alternativa budgetförslag. Även regeringens förslag om bemyndigande om ekonomiska åtaganden tillstyrks av utskottet. Utskottet har även granskat regeringens resultatredovisning för utgiftsområdet.

Samtliga motionsförslag som rör anslagen och pensionsfrågor i övrigt avstyrks.

I betänkandet finns sju reservationer (SD, C, V, KD).

Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna har inte deltagit i anslagsbeslutet. Dessa partier redovisar i stället sina ställningstaganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2016/17:1 inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom.

Cirka 40 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2016/17.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Budgetprocessen i riksdagen	5
Utskottets överväganden	7
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 11	7
Anslag inom utgiftsområde 11	10
Garantipension och bostadstillägg till pensionärer	14
Fördelning av pension mellan makar	17
Pensionssystemet	19
Reservationer	25
1. Garantipension och bostadstillägg till pensionärer, punkt 2 (C)	25
2. Fördelning av pension mellan makar, punkt 3 (SD)	25
3. Fördelning av pension mellan makar, punkt 3 (C)	26
4. Fördelning av pension mellan makar, punkt 3 (KD)	27
5. Pensionssystemet, punkt 4 (C)	27
6. Pensionssystemet, punkt 4 (V)	28
7. Pensionssystemet, punkt 4 (KD)	29
Särskilda yttranden	31
1. Anslag inom utgiftsområde 11, punkt 1 (M)	31
2. Anslag inom utgiftsområde 11, punkt 1 (SD)	32
3. Anslag inom utgiftsområde 11, punkt 1 (C)	33
4. Anslag inom utgiftsområde 11, punkt 1 (L)	34
5. Anslag inom utgiftsområde 11, punkt 1 (KD)	36
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	37
Propositionen	37
Motioner från allmänna motionstiden 2016/17	37
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionens anslagsförslag	42
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets anslagsförslag	43

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Anslag inom utgiftsområde 11

a) Anslagen för 2017

Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom enligt utskottets förslag i bilaga 3.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2016/17:1 utgiftsområde 11 punkt 2 och avslår motionerna

2016/17:2351 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkandena 1 och 2,

2016/17:2935 av Linus Bylund m.fl. (SD),

2016/17:3303 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkandena 4 och 8,

2016/17:3451 av Solveig Zander m.fl. (C) och

2016/17:3488 av Emma Carlsson Löfdahl m.fl. (L).

b) Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2017 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 8 000 000 000 kronor för att tillgodose Pensionsmyndighetens behov av likviditet vid handel med fondandelar.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2016/17:1 utgiftsområde 11 punkt 1.

2. Garantipension och bostadstillägg till pensionärer

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:739 av Sten Bergheden (M),

2016/17:900 av Åsa Westlund och Ingela Nylund Watz (båda S),

2016/17:1145 av Ann-Christin Ahlberg och Petter Löberg (båda S),

2016/17:1985 av Staffan Danielsson (C),

2016/17:2971 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 20 och

2016/17:3364 av Larry Söder (KD).

Reservation 1 (C)

3. Fördelning av pension mellan makar

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:257 av Jan R Andersson (M),

2016/17:2485 av Linus Bylund och Paula Bieler (båda SD),

2016/17:2565 av Mikael Jansson och Roger Richtoff (båda SD) yrkandena 1 och 2,

2016/17:2971 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 22,

2016/17:3303 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkandena 6 och 7,

2016/17:3304 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 14 och 15 samt

2016/17:3346 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 7.

Reservation 2 (SD)

*Reservation 3 (C)**Reservation 4 (KD)***4. Pensionssystemet**

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:547 av Niclas Malmberg (MP),

2016/17:631 av Berit Högman m.fl. (S) yrkande 2,

2016/17:1179 av Solveig Zander (C),

2016/17:2215 av Catharina Bråkenhielm (S),

2016/17:2316 av Johnny Skalin (SD),

2016/17:2470 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 1–5,

2016/17:2733 av Thomas Strand m.fl. (S),

2016/17:2971 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkandena 23–25,

2016/17:2981 av Helena Lindahl och Anders Åkesson (båda C),

2016/17:3061 av Rickard Nordin (C),

2016/17:3062 av Rickard Nordin (C) och

2016/17:3303 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkandena 1 och 2.

*Reservation 5 (C)**Reservation 6 (V)**Reservation 7 (KD)*

Stockholm den 6 december 2016

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Fredrik Lundh Sammeli

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Lundh Sammeli (S), Johan Forssell (M)*, Carina Ohlsson (S), Mikael Cederbratt (M)*, Phia Andersson (S), Lars-Arne Staxäng (M)*, Yilmaz Kerimo (S), Solveig Zander (C)*, Rickard Persson (MP), Kerstin Nilsson (S), Linus Bylund (SD)*, Emma Carlsson Löfdahl (L)*, Aron Modig (KD)*, Patrik Engström (S), Tina Ghasemi (M)*, Heidi Karlsson (SD)* och Rossana Dinamarca (V).

* Avstår från ställningstagande under punkt 1, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2016/17:1 i de delar som gäller utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom och ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2016/17.

I bilaga 1 finns en redovisning av yrkandena i propositionen och motionerna. Bilaga 2 innehåller en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2017 och de avvikelser från förslaget som Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna föreslår. I bilaga 3 finns utskottets förslag till anslagsfördelning.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i det första steget i budgetprocessen fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Riksdagen har, med bifall till regeringens förslag, bestämt utgiftsramen för 2017 för utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom till 34 774 451 000 kronor (prop. 2016/17:1, bet. 2016/17:FiU1, rskr. 2016/17:49).

I detta ärende ska socialförsäkringsutskottet föreslå för riksdagen hur anslagen inom utgiftsområdet ska fördelas inom ramen för utgiftsområdet. Riksdagens ställningstagande till anslag för utgiftsområdet ska göras genom ett beslut (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens beredning av ärenden ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21). Av riktlinjerna framgår att riksdagen beställer och tar emot information om resultatet av statens verksamhet.

Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 11 i budgetpropositionen. Genomgången har syftat

till att vara ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att regeringens resultatredovisning behandlas först. Därefter behandlas de förslag i budgetpropositionen och motionerna som gäller anslag för 2017 och ett bemyndigande inom utgiftsområde 11. Slutligen behandlas ett antal motionsförslag som väckts under allmänna motionstiden 2016/17. Dessa motionsförslag, som inte gäller anslagen för 2017, avser de pensionsrelaterade förmånerna, utformningen av det allmänna pensions-systemet och vissa andra pensionsfrågor.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 11

Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. riksdagens behandling av regeringens resultatredovisning. Av riktlinjerna framgår att det är av stor vikt att formerna för en fördjupad samverkan i mål- och resultatdialogen mellan utskottet och regeringen utvecklas ytterligare. Inom ramen för denna dialog bör tydliga krav ställas från riksdagens sida på resultatredovisningens form och innehåll. I riktlinjerna slås fast att riksdagen beställer och tar emot information om resultatet av statens verksamhet.

Propositionen

Utgångspunkter för regeringens resultatredovisning

Regeringens resultatredovisning utgår från följande mål för utgiftsområdet.

Kvinnor och män med låg eller ingen inkomstrelaterad pension ska garanteras ett värdesäkrat grundskydd. Efterlevande make ska ges ett rimligt stöd för att klara omställningen efter ett dödsfall. Administration och förvaltning av ålderspensionssystemet ska bedrivas med låga kostnader och till nytta för pensionärer och pensionssparare. Informationsgivningen ska ge pensionsspararna goda möjligheter att bedöma sin framtida pension och vad som påverkar den. Kunskapen om livsinkomstens betydelse för den framtida pensionen ska öka för kvinnor och män.

De centrala indikatorer som regeringen använder för att redovisa resultaten inom utgiftsområdet är följande:

- Den allmänna pensionen: utveckling och omfattning.
- Risk för låg ekonomisk standard: utveckling och omfattning.
- De olika förmånernas utveckling och omfattning och deras bidrag till att garantera ett värdesäkrat grundskydd.
- Efterlevandes ekonomiska standard i förhållande till andra gruppers ekonomiska standard.

Grundskyddet i form av ålderspension

I propositionen anges att som en följd av att de inkomstgrundade pensionerna ökar kommer statens utgifter för grundskyddet till äldre att minska mellan 2016 och 2017. Ytterligare en förklaring till de lägre utgifterna är att de pensionärer som träder in i systemet har högre pensioner än de som lämnar systemet och därmed inte har behov av grundskyddet i samma omfattning som tidigare. Även om behovet av grundskyddet minskar visar analyserna att förmånerna har en mycket stor betydelse för att upprätthålla en rimlig ekonomisk

standard för dem som får dessa och att de lyfter många pensionärer över gränsen för låg ekonomisk standard. Grundskyddet har också en omfördelande effekt på så sätt att förmånerna går till pensionärer med inga eller relativt låga inkomstgrundade pensioner. Det innebär också att den största delen av grundskyddet går till kvinnor och därmed bidrar till att öka den ekonomiska jämställdheten. Analyserna visar också att den absoluta fattigdomen bland kvinnor och män över 65 år är mycket låg. Risken för relativ fattigdom (låg ekonomisk standard) är dock högre och har ökat under senare år.

Inom ramen för den pågående översynen av pensionssystemet har Pensionsgruppen startat ett särskilt projekt med fokus på att åstadkomma mer jämställda pensioner. Orsakerna till kvinnors lägre pensioner ligger enligt regeringen utanför pensionssystemet. Det finns dock vissa delar med anknytning till pensionssystemet, där det finns skäl att närmare analysera möjliga åtgärder som skulle kunna bidra till mer jämställda pensioner.

Att behovet av grundskydd minskar är positivt men är enligt regeringen inte i sig ett tecken på att målet är uppfyllt. För detta krävs också att de som får del av grundskyddet över tid faktiskt behåller ett värdeskydd. Analyserna visar att den allmänna pensionen efter skatt under de senaste tio åren har ökat realt för alla inkomstnivåer. De med lägst pension har haft den procentuellt sett bästa ekonomiska utvecklingen och har under denna period fått en real förbättring med 13 procent. Eftersom målet för utgiftsområdet är att garantera ett värdesäkrat grundskydd anser regeringen att målet kan anses vara uppfyllt.

Grundskyddet i form av efterlevandestöd till vuxna

Trots att efterlevandepensionen i dominerande grad betalas ut till kvinnor är andelen med låg ekonomisk standard högst bland äldre ensamstående kvinnor. Orsaken till detta ligger enligt regeringen varken i pensionssystemet eller i systemet för efterlevandepension. I propositionen anförs emellertid att det finns skäl att analysera hur väl systemet för efterlevandepension är konstruerat för att motverka en hög andel ekonomiskt utsatta äldre pensionärer. En sådan analys har påbörjats inom ramen för Pensionsgruppens delprojekt om jämställda pensioner.

Vid bedömningen av måluppfyllelsen måste hänsyn tas till att de båda förmånerna änkepension och omställningspension är så olika. Både kvinnor och män med omställningspension har en ekonomisk standard som ligger närmare sammanboendes ekonomiska standard än ensamståendes, vilket indikerar att stödet fyller sin funktion. I fråga om änkepensionen bidrar den till att änkor i genomsnitt har en högre ekonomisk standard än ensamstående kvinnor utan änkepension och kan därmed sägas uppfylla sitt syfte.

Regeringen bedömer att målet om att efterlevande make ska ges ett rimligt ekonomiskt stöd för att klara omställningen efter ett dödsfall kan anses vara uppfyllt.

Administrationen

Regeringen bedömer att Pensionsmyndigheten bedriver ett gott arbete med informationsgivning för att fler ska få en samlad bild över sin pension och förstå vad som kan påverka den. I vilken grad informationsgivningen leder till ökade kunskaper eller på annat sätt förbättrade förutsättningar är dock svårt att bedöma. Socialdepartementet har därför inlett ett arbete med Pensionsmyndigheten i syfte att utveckla indikatorer för att på ett bättre sätt kunna följa utvecklingen av målen. Det finns emellertid ett antal mått som visar på en positiv utveckling, såsom att fler pensionssparare känner till livsinkomstprincipens betydelse för pensionen och anser att myndigheten gör det lättare att förstå pensionssystemet och bedöma den framtida pensionen.

Regeringens bedömning är att handläggningen av ålderspensionen och pensionsrelaterade förmåner i stort fungerar väl. Det är dock enligt regeringen bekymmersamt att problemen med handläggningen av bostadstillägg samt återkrav när det gäller bostadstillägg kvarstår. I propositionen anges därför att det är viktigt att myndighetens utvecklingsarbete ger resultat. Regeringen kommer att följa utvecklingen.

Utskottets bedömning

Som en del i den löpande uppföljningen har utskottet gått igenom regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för utgiftsområde 11. Genomgången har syftat till att vara ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

En utgångspunkt för utskottet är att resultatredovisningar ska vara utformade på ett sätt som gör det möjligt att följa kopplingen mellan mål, gjorda insatser, uppnådda resultat och regeringens budgetförslag. Det är önskvärt att regeringens resultatredovisning koncentreras till att redovisa och bedöma faktiskt uppnådda resultat av genomförda statliga insatser i förhållande till målen och att sambandet mellan mål, resultat och regeringens budgetförslag tydligt framgår.

När det gäller utgiftsområde 11 kan utskottet konstatera att resultatredovisningen i budgetpropositionen för 2017 har en tydlig utformning och att det finns en logisk struktur i framställningen. Detta bidrar till en ökad förståelse för hur statliga anslagsmedel används. Resultaten redovisas utifrån de mål för utgiftsområdet som riksdagen har beslutat om. De indikatorer som har valts ut för att bedöma måluppfyllelsen anges också. När det gäller de olika förmånerna inom utgiftsområdet redovisas den andel och det antal personer som uppbär respektive förmån. Informationen är uppdelad på kvinnor och män, och utvecklingen över en längre tid framkommer, vilket utskottet ser positivt på. Redogörelsen av de olika förmånernas utveckling och omfattning kompletteras i vissa fall med uppgifter om förmånernas effekt. Utskottet noterar dock att det saknas närmare analyser och slutsatser vad gäller bostadstillägget till pensionärer och äldreförsörjningsstödet.

När det gäller bostadstillägget anges emellertid att förmånen har en mycket stor betydelse för dem som får bostadstillägg och att den bidrar kraftigt till att minska andelen med risk för låg ekonomisk standard. Andelen kvinnor med låg ekonomisk standard minskar betydligt till följd av bostadstillägget. Bostadstillägget har en mycket god fördelningsprofil, på så sätt att det når dem som har de lägsta inkomsterna när bostadskostnaden är betald, och det är därför ett effektivt medel för att minska andelen pensionärer med låg ekonomisk standard. Huruvida regeringen anser att målet i fråga om bostadstillägg till pensionärer och äldreförsörjningsstöd är uppfyllt kan dock inte utläsas.

Utskottet saknar också i vissa fall, exempelvis när det gäller administrationen, regeringens bedömning av resultatet av de insatser som gjorts.

När det gäller Pensionsmyndigheten välkomnar utskottet emellertid att regeringen avser att utveckla indikatorer för att bättre kunna bedöma om informationsgivningen leder till att pensionärer och pensionssparare får möjlighet att bedöma sin framtida pension och vad som påverkar den.

Anslag inom utgiftsområde 11

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom i enlighet med regeringens förslag och lämnar det bemyndigande som regeringen har begärt. Oppositionspartiernas alternativa förslag till anslagsfördelning avslås.

Jämför särskilda yttrandena 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (L) och 5 (KD).

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 1:1 Garantipension till ålderspension bestäms till 13 364 900 000 kronor för 2017. Anslaget får användas för utgifter för garantipension till ålderspension och särskilt pensionstillägg enligt socialförsäkringsbalken (2010:110) och lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken (införandelagen). Till följd av att stora årskullar lämnar förvärvslivet ökar antalet ålderspensionärer kraftigt. De nya pensionärerna har i stor utsträckning en intjänad inkomstgrundad pension som uppgår till ett betydligt högre genomsnittligt belopp än de ålderspensionärer som lämnar systemet. Det medför att behovet av garantipension minskar. Till följd av den automatiska balanseringen har inkomstpensionerna sänkts, vilket lett till att den nedåtgående trenden för antalet personer med garantipension tillfälligt har brutits. Även om antalet som får garantipension tillfälligt ökat något har storleken på den garantipension som betalas ut i genomsnitt minskat. Utgifterna minskar därför i såväl reala som löpande termer. År 2016 ökar

emellertid inkomstpensionerna med 4,2 procent, vilket innebär att statens utgifter för garantipension minskar.

Regeringen föreslår att anslaget 1:2 Efterlevandepensioner till vuxna bestäms till 11 545 300 000 kronor för 2017. Anslaget får användas för utgifter för omställningspension, förlängd omställningspension, särskild efterlevandepension och änkepension samt för utgifter för garantipension till dessa förmåner enligt socialförsäkringsbalken och införandelagen. Änkepensionen är dominerande i antal och i kostnader och svarar för omkring 95 procent av utgifterna inom anslaget. Tendensen är att antalet personer med änkepension kommer att minska i samma takt som tidigare och att antalet personer med omställningspension kommer att vara förhållandevis stabilt. Sammantaget innebär det att utgifterna sakta kommer att minska i såväl fasta som löpande termer.

Regeringen föreslår att anslaget 1:3 Bostadstillägg till pensionärer bestäms till 8 377 200 000 kronor för 2017. Anslaget får användas för utgifter för bostadstillägg till pensionärer och särskilt bostadstillägg till pensionärer enligt socialförsäkringsbalken och införandelagen. Bostadstillägget är inkomstprövat, och utgifterna är därför, förutom när det gäller bostadskostnaderna, beroende av ålderspensionärernas inkomster och förmögenheter. De nya pensionärerna har allt högre pensioner och blir i genomsnitt allt mindre beroende av bostadstillägg. Antalet personer som får bostadstillägg minskar därför. Eftersom det finns en direkt koppling till pensionärernas inkomster har dock minskade pensioner till följd av den automatiska balanseringen lett till ett avbrott i den nedåtgående trenden. Den långsiktiga trenden är dock ökade pensionsinkomster, vilket för de kommande åren åter innebär färre personer med bostadstillägg och lägre utgifter inom anslaget. Mörkertalet för bostadstillägget är sannolikt relativt stort, vilket innebär att fler än de som nu får bostadstillägg har rätt till det. Det innebär en viss osäkerhet vad gäller utgifternas storlek eftersom förändrad kunskap och förändrade beteenden kan få en relativt stor påverkan på antalet personer som får bostadstillägg.

Regeringen föreslår att anslaget 1:4 Äldreförsörjningsstöd bestäms till 953 500 000 kronor för 2017. Anslaget får användas för utgifter för äldreförsörjningsstöd enligt socialförsäkringsbalken. Under senare år har antalet kvinnor och män som får äldreförsörjningsstöd ökat, och antalet förväntas fortsätta att öka. Ett skäl till ökningen är att bosättningskravet för garantipension har skärpts för fler som är födda 1938 eller senare. Vidare förväntas utgifterna öka till följd av ökad asylinvandring.

Regeringen föreslår att anslaget 2:1 Pensionsmyndigheten bestäms till 533 551 000 kronor för 2017. Anslaget får användas för Pensionsmyndighetens förvaltningsutgifter. Pensionsmyndighetens verksamhet finansieras av anslag på statens budget, av de allmänna pensionsfonderna (AP-fonderna) och av premiepensionssystemet.

Vidare föreslås att regeringen bemyndigas att för 2017 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst

8 000 000 000 kronor för att tillgodose Pensionsmyndighetens behov av likviditet vid handel med fondandelar.

Motionerna

Johan Forssell m.fl. (M) föreslår i kommittémotion 2016/17:2351 yrkandena 1 och 2 att riksdagen anvisar 198 358 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområdet. Anslaget 1:3 Bostadstillägg till pensionärer ökas med 200 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Bostadstillägget är en förmån som på ett effektivt sätt träffar de pensionärer som har de minsta ekonomiska marginalerna. Motionärerna föreslår därför en höjning av bostadstillägget som innebär att de som har de lägsta inkomsterna kan få bostadstillägg med upp till 100 kronor mer i månaden. Vidare föreslås att anslaget 2:1 Pensionsmyndigheten minskas till följd av en begränsning av pris- och löneomräkningen.

Linus Bylund m.fl. (SD) föreslår i kommittémotion 2016/17:2935 att riksdagen anvisar 5 167 100 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområdet. Anslaget 1:1 Garantipension till ålderspension ökas med 6 miljarder kronor. Garantipensionärer och särskilt kvinnor med garantipension har det allra sämst ställt. Motionärerna anser därför att det behövs en förstärkning av resurserna riktad till denna målgrupp. Vidare föreslås att anslaget 1:3 Bostadstillägg till pensionärer minskas med 800 miljoner kronor. Förslaget om höjd garantipension leder till att färre personer blir i behov av bostadstillägg. I motionen föreslås också att anslaget 1:4 Äldreförsörjningsstöd minskas med knappt 33 miljoner kronor. Enligt motionärerna är minskningen en följd av förslag om en minskad invandring.

Solveig Zander m.fl. (C) föreslår i kommittémotion 2016/17:3451 att riksdagen anvisar 418 642 000 kronor mindre än regeringen till utgiftsområdet. Anslaget 1:1 Garantipension till ålderspension minskas med 600 miljoner kronor som en följd av att de särskilda reglerna om beräkning av bosättningstid i det tidigare hemlandet slopas för bl.a. flyktingar. Vidare föreslås att anslaget 1:3 Bostadstillägg till pensionärer minskas med 2 miljoner kronor. Minskningen är en följd av att höjningen av den skäliga levnadsnivån i bostadstillägget och det särskilda bostadstillägget som föreslogs i vårändringsbudgeten för 2015 slopas. Motsvarande minskning föreslås när det gäller den skäliga levnadsnivån i äldreförsörjningsstödet, vilket minskar anslaget 1:4 Äldreförsörjningsstöd. Samtidigt ökas anslaget 1:4 på grund av förslaget ovan om beräkning av garantipension för bl.a. flyktingar. Sammantaget ökas anslaget 1:4 med 185 miljoner kronor. Dessutom föreslår motionärerna att anslaget 2:1 Pensionsmyndigheten minskas till följd av en begränsning av pris- och löneomräkningen.

Emma Carlsson Löfdahl m.fl. (L) föreslår i kommittémotion 2016/17:3488 att riksdagen anvisar 298 906 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområdet. Anslaget 1:1 Garantipension till ålderspension minskas med 600 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Förslaget är en följd av att de särskilda reglerna om beräkning av bosättningstid i det tidigare hemlandet för

bl.a. flyktingar föreslås tas bort. Vidare föreslås att anslaget 1:3 Bostadstillägg till pensionärer ökas med 700 miljoner kronor. Motionärerna anser att den del av bostadskostnaden som ersätts genom bostadstillägg ska höjas från 95 till 96 procent och att taket för bostadskostnaden ska höjas med 500 kronor per år. När det gäller anslaget 1:4 Äldreförsörjningsstöd föreslås att det ökas med 200 miljoner kronor. Ökningen är en följd av förslaget ovan om beräkning av garantipension för bl.a. flyktingar. Motionärerna föreslår även en minskning av anslaget 2:1 till följd av en begränsad pris- och löneomräkning.

Aron Modig m.fl. (KD) föreslår i kommittémotion 2016/17:3303 yrkandena 4 och 8 att riksdagen anvisar 1 298 358 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområdet. Anslaget 1:3 Bostadstillägg till pensionärer ökas med 1 400 miljoner kronor. Förslaget, som enligt motionärerna kommer att gynna de sämst ställda pensionärerna, innebär att bostadstillägget höjs med 500 kronor per månad för en ensamstående och med 300 kronor per person och månad för sammanboende. Vidare föreslås att anslaget 1:4 Äldreförsörjningsstöd som en följd av höjt bostadstillägg minskas, med 100 miljoner kronor. Motionärerna föreslår även en minskning av anslaget 2:1 Pensionsmyndigheten till följd av en begränsad pris- och löneomräkning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 11. Utskottet avstyrker därmed förslag till annan fördelning.

En höjning av bostadstillägget till pensionärer och äldreförsörjningsstödet genomfördes så sent som den 1 september 2015. Enligt utskottet är det inte aktuellt att i nuläget ytterligare höja bostadstillägget eller att i övrigt förändra förmånen. Detsamma gäller äldreförsörjningsstödet och garantipensionen. Inte heller är det aktuellt att förorda en begränsad pris- och löneomräkning. Enligt utskottet är det dock angeläget att finna ett system som tar hänsyn till människors utsatthet och är mer jämlikt. Utskottet förutsätter därför att åtgärder vidtas som förbättrar för de pensionärer som har de lägsta inkomsterna.

Utskottet har inget att invända mot regeringens förslag om ett bemyndigande för Pensionsmyndigheten.

Med det anförda tillstyrker utskottet proposition 2015/16:1 punkterna 1 och 2 och avstyrker motionerna 2016/17:2351 (M) yrkandena 1 och 2, 2016/17:2935 (SD), 2016/17:3451 (C), 2016/17:3488 (L) och 2016/17:3303 (KD) yrkandena 4 och 8.

Garantipension och bostadstillägg till pensionärer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. en utredning om garantipensionärernas ekonomiska situation samt om en höjning av garantipensionen och bostadstillägget till pensionärer.

Jämför reservation 1 (C).

Gällande ordning

Garantipensionen är en del av det grundskydd som utgör ett komplement för män och kvinnor med en låg inkomstgrundad pension. Förmånen, som finansieras med allmänna skattemedel och följer konsumentprisindex, är bostättningsbaserad. För full pension krävs att man varit bosatt i Sverige i minst 40 år mellan 16 och 64 års ålder. För 2016 uppgår full garantipension till 7 014 kronor per person och månad för den som är gift och 7 863 kronor för den som är ogift. Man kan som tidigast få garantipension från 65 års ålder. Garantipension regleras huvudsakligen i 66 och 67 kap. socialförsäkringsbalken.

Bostadstillägg till pensionärer är en annan del av grundskyddet. Förmånen riktar sig till pensionärer med låga inkomster som har små marginaler när hyran är betald. I likhet med garantipensionen är bostadstillägget inkomstprövat. Bostadstillägg för den som har fyllt 65 år betalas sedan den 1 september 2015 ut med 95 procent av bostadskostnaden upp till ett tak som uppgår till 5 000 kronor för den som är ogift och 2 500 kronor för den som är gift. Därutöver lämnas ett tillägg på 340 kronor per månad för ogifta och 170 kronor för gifta. Förmånen börjar reduceras vid inkomster som överstiger ett visst fribelopp, som för 2016 uppgår till 96 131 kronor för den som är ogift och 85 720 kronor för den som är gift. Personer som har bostadstillägg kan även få särskilt bostadstillägg till pensionärer som betalas ut automatiskt om man uppfyller villkoren. De båda förmånerna regleras i första hand i 100–103 kap. socialförsäkringsbalken.

Mellan Sverige och andra länder gäller bilaterala socialförsäkringsavtal som syftar till att samordna delar av socialförsäkringen för personer som rör sig mellan länderna. Avtalen innehåller bestämmelser om bl.a. rätt till export av vissa förmåner, dvs. en möjlighet att ta med förmåner till det andra landet. I regel omfattar dessa överenskommelser inte skattefinansierade (icke avgiftsfinansierade) förmåner som garantipension. Mellan Sverige och Turkiet finns det sedan 1978 en konvention om social trygghet, vilken följdes av en tilläggskonvention 2004.

Motionerna

Garantipension till ålderspension

I kommittémotion 2016/17:2971 av Solveig Zander m.fl. (C) begärs i yrkande 20 ett tillkännagivande om att se över möjligheterna att höja pensionen för de pensionärer som enbart har garantipension eller låg inkomstpension. Motionärerna framhåller att många pensionärer ofta har svårt att betala för grundläggande behov, t.ex. mat och bostad.

I motion 2016/17:3364 av Larry Söder (KD) begärs ett tillkännagivande om att tillsätta en utredning som ser över garantipensionärernas situation med syfte att de ska klara sig ekonomiskt utan hjälp av andra trygghetssystem samt att köpkraften stadigt ska vara på samma nivå som i dag. Det borde enligt motionären vara en självklarhet att man med garantipension ska kunna klara sig själv och kunna betala sina utgifter.

I motion 2016/17:900 av Åsa Westlund och Ingela Nylund Watz (båda S) begärs ett tillkännagivande om att se över behovet av att upprätta avtal med andra länder om att garantipension ska få medföras till tidigare hemland. Bland annat pensionärer med turkisk bakgrund kan av ekonomiska skäl inte flytta tillbaka till det tidigare hemlandet.

Bostadstillägg till pensionärer

I motion 2016/17:739 av Sten Bergheden (M) begärs ett tillkännagivande om att tillsätta en förutsättningslös utredning om bostadstillägget till pensionärer i syfte att följa bostadskostnadernas utveckling på ett bättre sätt än i dag. En höjning av taket, som inte har ändrats på tio år, bör kunna öka möjligheterna för äldre med låga inkomster att flytta till eller bo kvar i en bostad med god tillgänglighet.

I motion 2016/17:1985 av Staffan Danielsson (C) begärs ett tillkännagivande om att utreda skillnaderna mellan nettot för garantipensionärer och dem som arbetat hela livet (och har inkomstpension), och om en höjning bör göras för dem som arbetat. Även frågan om höjd kapitalgräns för att få bostadstillägg bör utredas. Efter år av arbete får många endast något högre nettopension än en garantipensionär som har bostadstillägg och aldrig har arbetat. Den som äger en sommarstuga och därför inte får bostadstillägg får dessutom ett lägre netto än garantipensionären. Fribeloppet på 100 000 för förmögenhet bör därför höjas till 500 000 kronor, anser motionären.

I motion 2016/17:1145 av Ann-Christin Ahlberg och Petter Löberg (båda S) begärs ett tillkännagivande om att taket i bostadstillägget bör ses över. Enligt motionärerna är det nuvarande taket för lågt och bör därför höjas till 7 300 kronor.

Utskottets ställningstagande

Bostadstillägget är en inkomstprövad förmån som lämnas till pensionärer som har små marginaler när hyran är betald. Det når därför de ålderspensionärer

som har de minsta ekonomiska resurserna, ofta kvinnor med garantipension. För dem som får bostadstillägg är förmånen av stor betydelse för att upprätthålla en rimlig ekonomisk standard, och bostadstillägget bidrar starkt till att minska andelen pensionärer med en låg ekonomisk standard. Utskottet ser därför positivt på den höjning av bostadstillägget som gäller sedan den 1 september 2015. Även ålderspensionärer som har särskilt bostadstillägg respektive äldreförsörjningsstöd omfattas av höjningen. Som redan nämnts ser utskottet inte något skäl för riksdagen att i nuläget göra ett tillkännagivande till regeringen om ytterligare en höjning av bostadstillägget.

Samtidigt som bostadstillägget har en god fördelningsprofil är regelverket kring förmånen både komplicerat, svårt att förstå och dyrt att administrera. Av det skälet har en översyn gjorts av en arbetsgrupp inom Socialdepartementet. Arbetsgruppen har analyserat systemets konstruktion, träffsäkerhet och möjligheter till förbättringar. Utskottet förutsätter att frågan nu bereds inom Regeringskansliet och anser att resultatet av denna beredning bör inväntas.

Den nämnda höjningen av bostadstillägget gynnar de mest ekonomiskt utsatta pensionärerna, dvs. ofta kvinnor med garantipension. Utskottet finner därför inte något skäl för riksdagen att nu göra ett tillkännagivande till regeringen om en höjning av garantipensionen.

Vad gäller mörkertalet inom bostadstillägget noterar utskottet att Pensionsmyndigheten har uppmärksammat frågan och bedriver ett informationsarbete. I regleringsbrevet för 2016, liksom i föregående års regleringsbrev, anges att myndigheten ska verka för att personer som är berättigade till bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd men inte har kunskap om förmånerna ska få ökad kunskap om dem. Utskottet ser positivt på att Pensionsmyndigheten fortsätter med sina insatser för att öka informationen om bl.a. bostadstillägget och därmed minska mörkertalet.

Som nämnts ovan finns det mellan Sverige och Turkiet sedan 1978 en konvention om social trygghet, vilken följdes av en tilläggskonvention 2004. Varken konventionen eller svensk lagstiftning ger stöd för att exportera svenska garantipensioner till personer som är bosatta i t.ex. Turkiet. Utskottet noterar i detta sammanhang att ett arbete har bedrivits på EU-nivå för att samordna sociala trygghetssystem i förhållande till länder utanför unionen.

Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motionerna 2016/17:2971 (C) yrkande 20, 2016/17:739 (M), 2016/17:1985 (C), 2016/17:3364 (KD), 2016/17:900 (S) och 2016/17:1145 (S).

Fördelning av pension mellan makar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om fördelning av pensionsrätt för inkomst- respektive premiepension mellan makar, sambor eller föräldrar.

Jämför reservationerna 2 (SD), 3 (C) och 4 (KD).

Gällande ordning

Den inkomstgrundade ålderspensionen intjänas individuellt. Pensionssystemet bygger på livsinkomstprincipen som innebär att det är den enskildes samlade livsinkomst som styr den framtida pensionen. Faktorer som arbetslivets längd och antalet arbetade timmar får följaktligen betydelse. Även om pensionssystemet således är baserat på livsinkomsten görs i vissa fall avsteg från denna princip. Två exempel på detta är dels pensionsrätt för studier, dels pensionsrätt för barnår som ges till föräldrar t.o.m. det år barnet då fyller tre eller fyra år, beroende på när på året barnet fyller år. I dessa situationer kompenseras den enskilde för inkomstbortfallet.

Pensionsrätt är de pengar som varje år avsätts till den allmänna pensionen. För makar finns enligt 61 kap. socialförsäkringsbalken en möjlighet att överföra pensionsrätt för premiepension. Överföringen innebär att hela den pensionsrätt för premiepension som för ett år har fastställts för en försäkrad kan föras över till hans eller hennes make (gäller även den som ingått registrerat partnerskap enligt den numera upphävda partnerskapslagen). Anmälan om överföring av pensionsrätt för premiepension ska göras av makarna gemensamt, och den gäller tills vidare om inget annat anges. I samband med överföringen minskas beloppet sedan den 1 november 2016 med 6 procent, dvs. mottagaren får 94 procent av beloppet. Bakgrunden till avdraget är att merparten av överföringarna går från män till kvinnor och att kvinnor förväntas leva längre än män.

Motionerna

I motion 2016/17:257 av Jan R Andersson (M) begärs ett tillkännagivande om att se över regelverket för delning av intjänad pension vid skilsmässa. Enligt äktenskapsbalken har makar försörjningsplikt mot varandra, och egendom som förvärvats under äktenskapet betraktas som gemensam. Detsamma borde enligt motionären gälla även en större del av intjänad pension.

I motion 2016/17:2485 av Linus Bylund och Paula Bieler (båda SD) begärs ett tillkännagivande om att utreda hur många som skulle kunna tänka sig att använda sig av en förenklad möjlighet att föra över pensionsrätter, hur valet och ansökan enklast kan utformas och vad det skulle kosta att införa ett sådant system.

I motion 2016/17:2565 av Mikael Jansson och Roger Richtoff (båda SD) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om att kvinnor som är hemma och tar hand om egna barn som är yngre än sju år ska få pensionstillskott under dessa år som ger dem samma pensionsupbyggnad som en sjuksköterska med normallön. Enligt motionärerna skulle detta gynna barnafödandet. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att föräldrar som bor ihop ska dela på intjänade pensionspoäng under de år mamman är hemma med barn under sju år. Förslaget är en konsekvens av att mannen tar sina intjänade pensionspoäng med sig när förhållandet tar slut.

Solveig Zander m.fl. (C) begär i kommittémotion 2016/17:2971 yrkande 22 ett tillkännagivande om att pensionsrätter bör delas rakt av mellan föräldrarna under småbarnsåren när den obetalda arbetsbelastningen är extra ojämn.

Andreas Carlson m.fl. (KD) begär i partimotion 2016/17:3304 yrkande 14 ett tillkännagivande om att premiepension automatiskt ska delas lika mellan de föräldrar som har barn som inte fyllt tolv år och att de som vill frånga denna regel aktivt ska begära detta. I yrkande 15 begärs ett tillkännagivande om att slopa det avdrag som görs vid överföring av premiepension.

I kommittémotion 2016/17:3303 av Aron Modig m.fl. (KD) begärs i yrkande 6 ett tillkännagivande om att premiepensionen automatiskt ska delas lika mellan de föräldrar som har barn som inte fyllt tolv år. I yrkande 7 begärs ett tillkännagivande om att slopa avdraget som görs vid överföring av premiepension.

I kommittémotion 2016/17:3346 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) begärs i yrkande 7 ett tillkännagivande om att slopa arvsvinsten, dvs. avdraget som görs vid överföring av premiepensionsrätt.

Utskottets ställningstagande

Kvinnor har av olika skäl i genomsnitt lägre livsinkomst än män. En konsekvens av detta är att de ofta har lägre pensioner än män. Pensionsgruppen inledde under 2015 en särskild granskning av pensionerna ur ett jämställdhetsperspektiv. Granskningen, som görs inom ramen för den pågående pensionsöversynen, ska analysera nio delområden med fokus på vilken effekt de har på pensionerna för kvinnor och män och även ta fram förslag som leder till jämställda pensioner. Två av delområdena avser delad pensionsrätt och överföring av premiepensionsrätt mellan makar. När det gäller delad pensionsrätt överensstämmer granskningen med vad riksdagen tillkännagav för regeringen om fördelning av pension mellan makar i samband med behandlingen av budgetpropositionen för 2015 (bet. 2014/15:SfU2, rskr. 2014/15:47). Utskottet ansåg då att det inom ramen för pensionsöverenskommelsen borde utredas om mer av den intjänade pensionen går att fördela lika mellan makar.

I juni 2016 redovisades granskningen i departementspromemorian Jämställda pensioner? (Ds 2016:19). I promemorian anges bl.a. att eftersom skillnaderna i pension mellan kvinnor och män bedöms vara stora under lång tid framöver kan givetvis reglerna om delad pensionsrätt utvidgas och göras mer

generösa, men varje sådan förändring har också en baksida. Fler pensionsrättigheter skulle kunna delas eller överföringsreglerna för premiepensionsrätt skulle kunna konstrueras annorlunda så att de blev generösare eller mer tvingande. Detta skulle ha en utjämnande effekt. Det bör dock vägas mot att sådana förändringar i förlängningen kan riskera bakslag på jämställdhetsområdet eftersom det minskar incitamenten för den maken som har lägst förvärvsinkomst (oftast kvinnan) att trygga den egna pensionen genom eget förvärvsarbete. Alternativet att dela inkomstpensionen skulle också ha en utjämnande effekt men enligt promemorian samtidigt innebära ett avsteg från livsinkomstprincipen, som är grundläggande för pensionssystemet.

Enligt regeringen kommer det fortsatta arbetet med att åstadkomma mer jämställda pensioner att inriktas mot möjliga åtgärder som kan bidra till att minska pensionsgapet mellan kvinnor och män.

Frågan om fördelning av pensionsrättigheter är således för närvarande föremål för överväganden inom ramen för den pågående pensionsöversynen. Utskottet anser att det finns anledning att invänta resultatet av översynen innan eventuella åtgärder vidtas. Därmed avstyrks motionerna 2016/17:257 (M), 2016/17:2485 (SD), 2016/17:2565 (SD) yrkandena 1 och 2, 2016/17:2971 (C) yrkande 22, 2016/17:3304 (KD) yrkandena 14 och 15, 2016/17:3303 (KD) yrkandena 6 och 7 och 2016/17:3346 (KD) yrkande 7.

Pensionssystemet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. minskat risktagande inom AP7 Såfa, om en översyn av följsamhetsindex och om att tillsätta en parlamentarisk utredning för att skapa ett stabilt pensionssystem.

Jämför reservationerna 5 (C), 6 (V) och 7 (KD).

Motionerna

Övergripande om ålderspensionssystemet

I motion 2016/17:2981 av Helena Lindahl och Anders Åkesson (båda C) begärs ett tillkännagivande om att se över ersättningsnivåerna för de människor som har de lägsta pensionerna. De flesta som lever under EU:s fattigdomsgräns är enligt motionärerna kvinnor.

I motion 2016/17:3062 av Rickard Nordin (C) begärs ett tillkännagivande om att synkronisera pensionssystemen i Norden. Personer som bor och verkar i flera nordiska länder kan få lägre pension till följd av bristande synkronisering.

Jonas Sjöstedt m.fl. (V) begär i partimotion 2016/17:2470 yrkande 1 ett tillkännagivande om att pensionssystemet bör vara uppbyggt på principerna

om en solidarisk finansiering och förutsägbarhet och att det ska gå att leva på pensionen. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att det bör utredas hur det går att åtgärda underfinansieringen på både kort och lång sikt. I yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att avgiften till premiepensionssystemet bör tillföras inkomstpensionssystemet. Om avgiften hade tillförts inkomstpensionssystemet redan från början hade minskningen av pensionerna de senaste åren kunnat undvikas. I yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att systemet med en inbyggd broms bör avskaffas. Den s.k. bromsen skulle bara slå till i extremfall men har redan aktiverats tre gånger sedan 2010. I yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om att en parlamentarisk utredning bör tillsättas med uppdrag att skapa ett stabilt, förutsägbart, jämlikt och jämställt pensionssystem.

I kommittémotion 2016/17:3303 av Aron Modig m.fl. (KD) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om ett samhälle där alla kan åldras i trygghet och värdighet. Enligt motionärerna behövs det flera åtgärder och reformer som stärker de äldres ekonomiska ställning. En viktig grund är pensionsreformen. I yrkande 2 begär motionärerna ett tillkännagivande om att öka drivkrafterna för ett längre yrkesliv. Motionärerna anser att gränserna för uttag av inkomstpension, tidigast uttag av garantipension och äldreförsörjningsstöd bör ses över. Vidare bör rätten att kvarstå i anställning höjas till 69 år.

I motion 2016/17:2733 av Thomas Strand m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om att beakta de mest utsatta grupperna i översynen av framtidens pensionssystem. Ingen pensionär borde ha en pension under EU:s fattigdomsgräns.

I motion 2016/17:631 av Berit Högman m.fl. (S) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om att se över möjligheten till ytterligare åtgärder för att förbättra pensionärernas ekonomiska situation. Det är enligt motionärerna inte värdigt Sverige att pensionärer lever under fattigdomsgränsen.

I motion 2016/17:2215 av Catharina Bråkenhielm (S) begärs ett tillkännagivande om äldre med låga pensioner. Det är inte värdigt vårt land att över 200 000 personer lever under EU:s fattigdomsgräns.

Inkomstpension

Solveig Zander m.fl. (C) begär i kommittémotion 2016/17:2971 yrkande 23 ett tillkännagivande om att se över följsamhetsindex. De med de lägsta pensionerna, oftast kvinnorna, påverkas till stor del av detta index. I yrkande 24 begärs ett tillkännagivande om att se över möjligheterna att ge Pensionsmyndigheten, i samverkan med berörda parter som mödravården och Försäkringskassan, ett informationsuppdrag om livsinkomst och pension riktat till föräldrar. I yrkande 25 begärs ett tillkännagivande om att se över möjligheterna att förbättra informationen om livsinkomst och pension, speciellt riktat mot företagare, genom ett uppdrag till Pensionsmyndigheten i samverkan med berörda parter.

I motion 2016/17:547 av Niclas Malmberg (MP) begärs ett tillkännagivande om att göra konstnärstipendier pensionsgrundande. För att konstnärer inte ska få lägre pension bör enligt motionären arbetsstipendier till konstnärer behandlas på samma sätt som Marie Curie-stipendier.

Premiepension

I motion 2016/17:2316 av Johnny Skalin (SD) begärs ett tillkännagivande om att risksäkra AP7 Såfa. Högriskfonder bör enligt motionären undvikas för grupper som avstår från att göra ett aktivt val.

I motion 2016/17:1179 av Solveig Zander (C) begärs ett tillkännagivande om att rabattavtalet bör skrotas för att göra premiepensionssystemet enklare och tydligare och att det i stället sätts ett maxtak för vad en fond på fondtorget får kosta.

I motion 2016/17:3061 av Rickard Nordin (C) begärs ett tillkännagivande om att bedöma underliggande risk i PPM-systemet. Det finns enligt motionären fonder som investerar i investmentbolag, vilket leder till lägre risk och lägre avgifter. Dessa får emellertid inte en chans i premiepensionssystemet.

Utskottets ställningstagande

Det är av stort värde för de försäkrade att pensionssystemet är tryggt, förutsägbart och långsiktigt. Pensionsöverenskommelsen bör värnas för att säkerställa att pensionssystemet vilar på en stabil grund. Det förhållandet att pensionssystemet regleras i lag innebär att samtliga riksdagspartier kommer att få ta ställning till eventuella förslag till förändringar av systemet.

Sedan några år genomför Pensionsgruppen en översyn av både inkomst- och premiepensionssystemen. Ett antal områden har identifierats där gruppen ser ett behov av att göra justeringar. Arbetet med åtgärder som förlänger arbetslivet och en särskild granskning av pensionerna ur ett jämställdhetsperspektiv pågår. Översynen av premiepensionssystemet fortsätter också med utgångspunkt i en reformering inom ramen för nuvarande fondtorg och möjligheten att göra ett eget val. De förändringar som nu utreds av Pensionsgruppen berör inte de grundläggande principerna i pensionssystemet. Att behålla dessa är enligt utskottets mening av stor betydelse för långsiktigheten i pensionssystemet.

Pensionsåldersutredningen lämnade i sitt slutbetänkande (SOU 2013:25) ett förslag om att införa en riktålder för när man ska gå i pension. Riktåldern ska följa medellivslängden. Förslaget innebär att 61-årsgränsen för tidigaste uttag av ålderspension höjs till 62 år i ett första steg och därefter till 63 år, att 65-årsgränsen för garantipension och sjukersättning höjs till 66 år, att den s.k. LAS-åldern höjs till 69 år och att 55-årsgränsen för att börja ta ut tjänstepensioner och privata pensioner höjs till 62 år. Utskottet anser att en grundläggande förutsättning för ett hållbart pensionssystem är ett arbetsliv som matchar en allt längre levnadstid och konstaterar att frågor om höjda åldersgränser och åtgärder som gör det möjligt att arbeta längre för närvarande

bereds inom Pensionsgruppen. Eftersom det är frågor som berör hela samhället ska arbetet så långt det är möjligt bedrivas i dialog med arbetsmarknadens parter. En sådan dialog fördes enligt regeringen under våren och sommaren 2016.

2016 års premiepensionsutredning har nyligen presenterat utredningsbetänkandet Fokus premiepension (SOU 2016:61). Betänkandet är på remiss till den 1 februari 2017. I betänkandet föreslås bl.a. att tre olika förvaltningsmodeller ska erbjudas spararna under sparandetiden: Egen portfölj, Färdiga riskportföljer och Förvalsalternativet. Förvalsalternativet är det alternativ som försäkringsgivaren (staten) erbjuder för i första hand de pensionssparare som inte vill eller kan sätta samman och löpande förvalta en Egen portfölj. Utredningen föreslår att nya pensionssparare direkt placeras i Förvalsalternativet som förvaltas av Sjunde AP-fonden (AP7) och att pensionsspararen samtidigt får information om möjligheten att flytta fondmedlen till någon av de andra förvaltningsmodellerna. När det gäller befintliga pensionssparare som har valt Egen portfölj eller Färdiga riskportföljer föreslås att det ska införas regelbundna utvärderingsval vart sjunde år. I samband med detta ska pensionsspararen få information om olika valmöjligheter. Den som inte anmäler sitt val inom föreskriven tid ska få hela sitt premiepensionskapital överfört till Förvalsalternativet.

Enligt utskottets mening innebär Pensionsgruppens uppdrag en omfattande genomlysning av pensionssystemet och dess utvecklingsmöjligheter. Det betyder att flertalet frågor som tas upp i motionerna är föremål för överväganden inom Pensionsgruppen. Med hänsyn till detta anser utskottet att gruppens fortsatta arbete bör avvaktas. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2016/17:3303 (KD) yrkande 2, 2016/17:2470 (V) yrkandena 1–5, 2016/17:2971 (C) yrkande 23, 2016/17:2316 (SD), 2016/17:1179 (C) och 2016/17:3061 (C).

Som redan nämnts redovisades den särskilda granskningen av pensionerna ur ett jämställdhetsperspektiv i juni 2016 i departementspromemorian Jämställda pensioner? (Ds 2016:19). Av promemorian kan bl.a. utläsas att hela den allmänna pensionen och dess tillhörande förmåner genererar ett inkomstgap mellan kvinnor och män som uppgår till 17 procent och som när tjänstepensionen läggs till ökar till 27 procent.

Enligt budgetpropositionen har den allmänna pensionen efter skatt under de senaste tio åren ökat reallt för alla inkomstnivåer. De med lägst pensioner har haft den procentuellt sett bästa ekonomiska utvecklingen och har under denna period fått en real förbättring med 13 procent. Den absoluta fattigdomen bland kvinnor och män över 65 år är enligt regeringen mycket låg. Risken för relativ fattigdom (låg ekonomisk standard) är dock högre och har ökat under senare år. Både nivån och ökningen är störst för ensamstående äldre kvinnor.

Utskottet beklagar att risken för relativ fattigdom har ökat under senare år och att detta i första hand har drabbat ensamstående kvinnor. Utskottet är emellertid förvissat om att regeringen kommer att vidta de åtgärder som är

möjliga för att minska inkomstgapet mellan kvinnor och män. Utskottet förutsätter att åtgärder även vidtas som förbättrar för alla pensionärer med låg ekonomisk standard. Höjningen av bostadstillägget till pensionärer från den 1 september 2015 är ett bra exempel på en åtgärd som starkt bidrar till att minska andelen pensionärer med låg ekonomisk standard.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2016/17:2981 (C), 2016/17:3303 (KD) yrkande 1, 2016/17:2733 (S), 2016/17:631 (S) yrkande 2 och 2016/17:2215 (S).

Ett delmål för utgiftsområdet är att kvinnors och mäns kunskap om livsinkomstens betydelse för den framtida pensionen ska öka. Detta återges också som ett av Pensionsmyndighetens mål i regleringsbrevet för 2016. Av budgetpropositionen framgår att Pensionsmyndigheten har tilldelats extra medel (20 miljoner kronor årligen under perioden 2014–2017) för ett utökat konsumentuppdrag som syftar till att göra det enklare för pensionssparare och pensionärer att fatta medvetna beslut i pensionsfrågor. Enligt regeringen bedriver Pensionsmyndigheten ett gott arbete med informationsgivning för att fler ska få en samlad bild över sin pension och förstå vad som kan påverka den. I vilken grad informationsgivningen leder till ökade kunskaper eller på annat sätt förbättrade förutsättningar är enligt regeringen svårt att bedöma. Socialdepartementet har därför inlett ett arbete med Pensionsmyndigheten i syfte att utveckla indikatorer för att på ett bättre sätt kunna följa utvecklingen av målen.

Mot bakgrund av det arbete som Pensionsmyndigheten redan bedriver på informationsområdet anser utskottet att det saknas skäl för riksdagen att göra ett tillkännagivande i frågan. Utskottet avstyrker motion 2016/17:2971 (C) yrkandena 24 och 25.

Utskottet är inte berett att föreslå riksdagen ett tillkännagivande om att regeringen ska verka för att synkronisera de nordiska pensionssystemen. Skälet är bl.a. att det pågår en översyn av försäkringsvillkoren i de svenska sociala trygghetssystemen och deras tillämpning utifrån de nya förutsättningar som globaliseringen ger i en unionsrättslig och internationell kontext (S 2014:17). Bakgrunden är att det blir vanligare att personer bor i ett land men arbetar i ett annat och att de olika trygghetssystemen kan leda till ökade risker för personer som rör sig mellan olika länder. Riskerna innebär bl.a. att en person kan gå miste om intjänade rättigheter eller bli dubbelförsäkrad, vilket i sin tur kan utgöra allvarliga hinder mot den fria rörligheten i EU. Uppdraget ska redovisas senast den 31 januari 2017. Utskottet avstyrker med det anförda motion 2016/17:3062 (C).

Vad gäller frågan om pensionsgrundande inkomst för stipendier konstaterar utskottet att inkomster som är skattepliktiga är pensionsgrundande. Detta innebär att inkomst av stipendier normalt sett inte är pensionsgrundande, vilket framgår av förarbetena till den numera upphävda lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension (se prop. 1997/98:151 del 2 s. 660). Nämnda lag har i princip oförändrad överförs till socialförsäkringsbalken. Utskottet anser inte att det finns skäl att föreslå en utvidgning av vad som ska anses som

pensionsgrundande inkomst av anställning. Utskottet avstyrker därmed motion 2016/17:547 (MP).

Reservationer

1. **Garantipension och bostadstillägg till pensionärer, punkt 2 (C)**

av Solveig Zander (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:2971 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 20 och
avslår motionerna
2016/17:739 av Sten Bergheden (M),
2016/17:900 av Åsa Westlund och Ingela Nylund Watz (båda S),
2016/17:1145 av Ann-Christin Ahlberg och Petter Löberg (båda S),
2016/17:1985 av Staffan Danielsson (C) och
2016/17:3364 av Larry Söder (KD).

Ställningstagande

Många pensionärer lever på mycket små pensioner och har ofta svårt att klara av utgifterna för bostad, mat, kläder och mediciner. Möjligheterna att höja pensionen bör därför ses över för de pensionärer som har den allra mest utsatta ekonomiska situationen, dvs. de som enbart har garantipension eller låg inkomstpension.

2. **Fördelning av pension mellan makar, punkt 3 (SD)**

av Linus Bylund (SD) och Heidi Karlsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:2485 av Linus Bylund och Paula Bieler (båda SD) och
avslår motionerna
2016/17:257 av Jan R Andersson (M),

2016/17:2565 av Mikael Jansson och Roger Richtoff (båda SD) yrkandena 1 och 2,
 2016/17:2971 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 22,
 2016/17:3303 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkandena 6 och 7,
 2016/17:3304 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 14 och 15 samt
 2016/17:3346 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 7.

Ställningstagande

Inkomstskillnader mellan makar eller sambor påverkar pensionspoängen, vilket vid en skilsmässa kan leda till att den ena parten får en orimligt låg pension. Genom att göra det lättare för makar och sambor att dela lika på pensionspoängen under en given tidsperiod kan man komma åt problemet. En utredning bör tillsättas för att undersöka hur många som skulle kunna tänkas använda sig av en sådan möjlighet, hur valet och ansökan enklast skulle kunna utformas och vad det skulle kosta att införa ett sådant system.

3. Fördelning av pension mellan makar, punkt 3 (C)

av Solveig Zander (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:2971 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 22 och avslår motionerna
 2016/17:257 av Jan R Andersson (M),
 2016/17:2485 av Linus Bylund och Paula Bieler (båda SD),
 2016/17:2565 av Mikael Jansson och Roger Richtoff (båda SD) yrkandena 1 och 2,
 2016/17:3303 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkandena 6 och 7,
 2016/17:3304 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 14 och 15 samt
 2016/17:3346 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 7.

Ställningstagande

Sverige har ojämsställda pensioner – en genomsnittlig pension för en kvinna motsvarar ungefär 65 procent av en mans pension. Ofta har kvinnan varit en förutsättning för mannens karriär genom att hon har tagit hand om hem och barn, och därmed haft låg eller ingen inkomst alls. Den ojämsställda arbetsmarknaden bidrar också till de orättvisa pensionerna. För att uppnå jämställda pensioner behöver pensionspoängen delas mer rättvist samt både arbetslivet

och ansvaret för hem och barn bli jämställda. Den möjlighet som finns i dag att överlåta pensionsrätter för premiepension utnyttjas av få. För att öka rättvisan bör pensionsrätter delas rakt av mellan föräldrar under småbarnsåren när den obetalda arbetsbelastningen är extra ojämn.

4. Fördelning av pension mellan makar, punkt 3 (KD)

av Aron Modig (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2016/17:3303 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkandena 6 och 7,
2016/17:3304 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 14 och 15 samt
2016/17:3346 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 7 och
avslår motionerna
2016/17:257 av Jan R Andersson (M),
2016/17:2485 av Linus Bylund och Paula Bieler (båda SD),
2016/17:2565 av Mikael Jansson och Roger Richtoff (båda SD) yrkandena 1
och 2 samt
2016/17:2971 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 22.

Ställningstagande

Pensionssystemet innehåller en möjlighet att på begäran överföra premiepension mellan makar. Alltför få känner emellertid till eller utnyttjar denna möjlighet. Jämställdhetsskäl talar för att grundregeln för makar med gemensamma barn borde vara den omvända, dvs. att makarnas totala årligen intjänade premiepension automatiskt delas lika mellan dem så länge de har barn som inte fyllt tolv år och att de som vill frångå denna regel aktivt bör begära det. Det bör dessutom utredas om samma förutsättningar kan gälla sammanboende med gemensamma barn. Det avdrag som nu görs med 6 procent vid överföringen av premiepensionsrätt mellan makar bör också slopas.

5. Pensionssystemet, punkt 4 (C)

av Solveig Zander (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
 2016/17:1179 av Solveig Zander (C),
 2016/17:2971 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkandena 23–25 och
 2016/17:3062 av Rickard Nordin (C) samt
 avslår motionerna
 2016/17:547 av Niclas Malmberg (MP),
 2016/17:631 av Berit Högman m.fl. (S) yrkande 2,
 2016/17:2215 av Catharina Bråkenhielm (S),
 2016/17:2316 av Johnny Skalin (SD),
 2016/17:2470 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 1–5,
 2016/17:2733 av Thomas Strand m.fl. (S),
 2016/17:2981 av Helena Lindahl och Anders Åkesson (båda C),
 2016/17:3061 av Rickard Nordin (C) och
 2016/17:3303 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

De personer som har de lägsta pensionerna, oftast kvinnor, påverkas till stor del av följsamhetsindex. Denna indexering innebär att pensionen är högre i början för att sedan minska successivt. Följsamhetsindex drabbar många kvinnor hårt eftersom de generellt sett blir äldre än män och har lägre pensioner. En översyn bör göras för att ge regelverket en bättre utformning.

När det gäller det s.k. fondtorget inom premiepensionen bör rabattavtalet slopas och ett maxtak för fondavgifterna införas. Därmed skulle premiepensionssystemet bli enklare och lättare att förstå.

För att göra ett bra val krävs information om hur den framtida ekonomin påverkas av beslut om föräldraledighet, deltidsarbete och pensionssparande. I många familjer delas föräldraledigheten utifrån samhällsstrukturellt och kulturellt påverkade val, utan en tanke på hur det påverkar en framtida pension. Informationen om detta behöver förbättras genom att Pensionsmyndigheten, i samverkan med berörda parter, ges ett informationsuppdrag om livsinkomstprincipen i pensionssystemet.

Pensionsmyndigheten bör även få i uppdrag att i samverkan med övriga berörda parter förbättra informationen till företagare om livsinkomstens betydelse för pensionen.

För att göra det möjligt att flytta intjänad pension mellan nordiska pensionssystem bör Sverige inom ramen för det nordiska samarbetet initiera samtal om hur systemen ska kunna synkroniseras.

6. Pensionssystemet, punkt 4 (V)

av Rossana Dinamarca (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:2470 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 1–5 och
avslår motionerna
2016/17:547 av Niclas Malmberg (MP),
2016/17:631 av Berit Högman m.fl. (S) yrkande 2,
2016/17:1179 av Solveig Zander (C),
2016/17:2215 av Catharina Bråkenhielm (S),
2016/17:2316 av Johnny Skalin (SD),
2016/17:2733 av Thomas Strand m.fl. (S),
2016/17:2971 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkandena 23–25,
2016/17:2981 av Helena Lindahl och Anders Åkesson (båda C),
2016/17:3061 av Rickard Nordin (C),
2016/17:3062 av Rickard Nordin (C) och
2016/17:3303 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Det nuvarande pensionssystemet måste reformeras i grunden. Det bör vara uppbyggt på principerna om en solidarisk finansiering, förutsägbarhet och att det ska gå att leva på pensionen. Systemet är också underfinansierat, och det bör därför utredas hur underfinansieringen kan åtgärdas, på både kort och lång sikt. Avgiften till premiepensionssystemet bör tillföras inkomstpensionssystemet. Om avgiften hade tillförts inkomstpensionssystemet redan från början hade minskningen av pensionerna de senaste åren kunnat undvikas. Därtill bör systemet med en inbyggd broms avskaffas. Den s.k. bromsen skulle bara slå till i extremfall men har redan aktiverats tre gånger sedan 2010. En parlamentarisk utredning bör tillsättas med uppdrag att skapa ett stabilt, förutsägbart, jämlikt och jämställt pensionssystem.

7. Pensionssystemet, punkt 4 (KD)

av Aron Modig (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3303 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna
2016/17:547 av Niclas Malmberg (MP),
2016/17:631 av Berit Högman m.fl. (S) yrkande 2,
2016/17:1179 av Solveig Zander (C),
2016/17:2215 av Catharina Bråkenhielm (S),
2016/17:2316 av Johnny Skalin (SD),
2016/17:2470 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 1–5,
2016/17:2733 av Thomas Strand m.fl. (S),
2016/17:2971 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkandena 23–25,
2016/17:2981 av Helena Lindahl och Anders Åkesson (båda C),
2016/17:3061 av Rickard Nordin (C) och
2016/17:3062 av Rickard Nordin (C).

Ställningstagande

Varje människa måste kunna åldras med bibehållen värdighet. Många äldre känner i dag oro inför de sista åren i livet. Det krävs därför flera åtgärder och reformer som på både kort och lång sikt stärker de äldres ekonomiska ställning. En viktig grund är pensionsreformen.

Den genomsnittliga aktiva tiden på arbetsmarknaden behöver förlängas. I takt med att medellivslängden stiger är det naturligt att också pensionsåldern justeras uppåt. Inom ramen för pensionsöverenskommelsen bör därför drivkrafterna för ett längre yrkesliv stärkas. Bland annat bör gränserna för uttag av inkomstpension, tidigast uttag av garantipension och äldreförsörjningsstöd ses över samt rätten att kvarstå i anställning höjas till 69 år.

Särskilda yttranden

1. Anslag inom utgiftsområde 11, punkt 1 (M)

Johan Forssell (M), Mikael Cederbratt (M), Lars-Arne Staxäng (M) och Tina Ghasemi (M) anför:

Riksdagen beslutade den 23 november 2016 om ramar för statsbudgetens utgiftsområden och om en beräkning av statens inkomster. I motionen Plan för ett starkare Sverige – Moderaternas budgetmotion 2017 (2016/17:3350) presenteras Moderaternas budgetförslag och Alliansens riktlinjer för den ekonomiska politiken.

Sverige beskrivs ofta som ett av världens bästa länder att leva och växa upp i. Men vi behöver göra mer för att fortsätta utvecklas i samma höga takt som vi gjort historiskt. Sverige utmanas av ett nytt och växande utanförskap som snart omfattar motsvarande 1 miljon människor, av skolresultat som sjunker och av otrygghet i alltför många områden. Många människor lever ett bra liv i Sverige med jobb, familj och fritidssysslor. Men många människor lever i en annan verklighet. En verklighet där man aldrig fått sitt första jobb, där barnens skolgång inte fungerar och där samhällsgemenskapen brister. Så får det inte vara. Vårt samhälle ska inte svika någon.

Budgetpropositionen visar tyvärr på en regering som är anmärkningsvärt nöjd, trots de utmaningar som människor ser omkring sig, och som verkar sakna plan och riktning. En regering som lånar i högkonjunktur och låter kostnaderna för bidrag och flyktningmottagande öka kraftigt. En regering som höjer trösklarna in på arbetsmarknaden genom högre skatter och utbyggda bidrag. En regering som inte tar skolans problem på allvar, säger nej till en timmes mer undervisningstid per dag och skjuter på mer matematik i högstadiet. En regering som tar mer än den ger till företagen och för en ineffektiv bostadspolitik. En regering som säger nej till ytterligare 2 000 poliser.

För att möta framtiden behövs en plan för ett starkare Sverige. Moderaternas mål är att öka välförståndet, tillväxten och tryggheten för alla i Sverige. De reformförslag vi presenterar är fokuserade på hur jobben ska bli fler och skolan ska bli bättre. Vi vill bryta utanförskapet och stärka incitamenten för att arbeta genom att stå upp för rimliga skattenivåer, investera i utbildning och infrastruktur och värna företagsklimatet. Fler i arbete är avgörande för att få mer kunskap i skolan, högre kvalitet i välfärden och ett starkare Sverige.

Riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar, beräkning av statens inkomster och inriktning på budgetpolitiken. I enlighet med riksdagens rambeslutsprocess ställs regeringens budgetförslag och oppositionspartiernas budgetförslag mot varandra som helheter, och budgeten beslutas sedan i två steg. Moderaternas budgetförslag är en sammanhållen helhet, och eftersom riksdagen i steg ett, rambeslutet, har ställt sig bakom regeringens förslag till ekonomiska ramar för statsbudgeten och inriktning på

budgetpolitiken deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagens fördelning inom utgiftsområde 11. I stället redovisar vi i detta särskilda yttrande den anslagsfördelning och de förslag som Moderaterna presenterar i motion 2016/17:2351.

Det förhållandet att det bör vara mer lönsamt att arbeta står inte i motsats till att det även bör satsas på de pensionärer som har svårt att få ekonomin att gå ihop. Bostadstillägg till pensionärer är en inkomstprövad och skattefri förmån som ges till pensionärer med små inkomster. Omkring 90 procent av förmånstagarna är ensamstående, och det finns en överrepresentation av kvinnor. Vi föreslår en höjning av bostadstillägget som innebär att de med de minsta inkomsterna kan få bostadstillägg med upp till 100 kronor mer i månaden.

Vidare finns det skäl att begränsa pris- och löneomräkningen, vilket påverkar anslaget till Pensionsmyndigheten.

Sammantaget anvisar vi 198 358 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 11 för 2017.

2. Anslag inom utgiftsområde 11, punkt 1 (SD)

Linus Bylund (SD) och Heidi Karlsson (SD) anför:

Sverigedemokraterna är ett socialkonservativt parti med nationalistisk grundsyn som betraktar värdekonservatism och upprätthållandet av en solidarisk välfärdsmodell som de viktigaste verktygen i byggandet av det goda samhället. Partiets övergripande mål är att formera en demokratisk, politisk rörelse som slår vakt om den gemensamma nationella identitet som har utgjort grunden för framväxten av välfärdsstaten och vårt lands fredliga och demokratiska utveckling.

Sverigedemokraterna eftersträvar ett försiktigt framåtskridande som baseras på varsamhet, eftertanke och långsiktigt ansvarstagande. Vi eftersträvar ett demokratiskt, jämställt och miljövänligt samhälle där alla medborgare skyddas av, och är lika inför, lagen. Genom att kombinera frihet och trygghet, individualism och gemenskap hoppas vi kunna skapa ett folkhem som i så hög grad som möjligt är präglad av trygghet, välstånd, demokrati och en stark inre solidaritet.

I vår budget för 2017 stakar vi ut våra viktigaste visioner för de kommande åren. Vi visar att det inte måste finnas en motsättning mellan ekonomisk tillväxt och sysselsättning å den ena sidan och allmän välfärd, trygghet och socialt ansvarstagande å den andra.

Riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar, beräkning av statens inkomster och inriktning på budgetpolitiken. I enlighet med riksdagens rambeslutsprocess ställs regeringens budgetförslag och oppositionspartiernas budgetförslag mot varandra som helheter, och budgeten beslutas sedan i två steg. Sverigedemokraternas budgetförslag är en sammanhållen helhet, och eftersom riksdagen i steg ett, rambeslutet, har ställt sig bakom regeringens förslag till ekonomiska ramar för statsbudgeten och inriktning på budgetpolitiken deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagens fördelning

inom utgiftsområde 11. I stället framför vi i detta särskilda yttrande synpunkter på regeringens förslag och redovisar den anslagsfördelning och de förslag som Sverigedemokraterna presenterar i motion 2016/17:2935.

Garantipensionärer och särskilt kvinnor med garantipension har det allra sämst ställt ekonomiskt. Därför behövs en förstärkning av resurserna riktad till denna grupp. En ökning av anslaget 1:1 Garantipension till ålderspension föreslås därför. Det förhållandet att garantipensionen höjs leder till att färre personer blir i behov av bostadstillägg till pensionärer, vilket innebär att anslaget 1:3 Bostadstillägg till pensionärer kan minskas jämfört med regeringens förslag. Till följd av en minskad invandring kan även anslaget 1:4 Äldreförsörjningsstöd minskas i förhållande till regeringens förslag.

Sammantaget anvisar vi 5 167 100 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 11 för 2017.

3. Anslag inom utgiftsområde 11, punkt 1 (C)

Solveig Zander (C) anför:

Sverige behöver ett nytt ledarskap. Trots att vi befinner oss i en högkonjunktur, där fler jobb borde växa fram och sysselsättningen borde stiga, ökar tudelningen i samhället. Tudelningen finns mellan unga och äldre, mellan högutbildade och de som saknar gymnasieexamen samt mellan inrikes och utrikes födda. Tudelningen är också regional. Samtidigt som vissa orter växer och utvecklas har många mindre orter drabbats av neddragningar i globaliseringens, finanskrisens och lågkonjunkturrens spår.

Regeringen har valt att föra en politik där underskotten ökar, trots att det är i goda tider som vi borde bygga skyddsvallar inför framtida lågkonjunkturer. De åtgärder som regeringen finansierar med dessa lånade pengar har, enligt regeringens egna expertmyndigheter, en obefintlig eller negativ effekt på arbetsmarknaden.

Centerpartiets budgetmotion stakar ut en annan riktning för Sverige. Följande frågor prioriteras särskilt:

Ekonomiskt ansvarstagande. Finanspolitiken måste i goda tider skapa skyddsvallar inför en framtida nedgång, men i stället för att göra det väljer den sittande regeringen att låta statsfinanserna gå med underskott. Centerpartiet föreslår i stället en budget som redan nästa år är i balans och som når överskott åren därefter. Vi sparar 11 miljarder kronor mer än regeringen 2017.

Bryt tudelningen. Trots högkonjunkturen växer gapet mellan inrikes och utrikes födda och mellan hög- och lågutbildade. Fler enkla jobb måste skapas för att de som står utanför ska kunna komma i arbete. Inte minst är det viktigt för att snabbt integrera de många nyanlända. För detta krävs sänkta skatter för att anställa, reformer på arbetsmarknaden och färre regleringar. Tryggheten måste också öka i hela landet, med fler poliser, och det förebyggande arbetet måste stärkas för att tudelningen ska brytas. Dessutom behöver kommunsektorn stärkas och fler satsningar göras på fler jobb och företag.

Förstärk klimatomställningen. Sverige måste återta ledningen i den gröna omställningen. Våra klimatutsläpp har slutat minska och arbetet för en giftfri vardag behöver förstärkas. För detta krävs kraftfulla styrmedel där förorenaren betalar och där intäkterna från miljöskatter finansierar sänkt skatt på arbete i en grön skatteväxling.

Högkonjunkturen ger oss en unik chans att bygga svensk ekonomi stark, att genomföra strukturreformer för att bredda tillväxten och jobbskapandet till fler och att ta nästa steg i klimatomställningen.

Riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar, beräkning av statens inkomster och inriktning på budgetpolitiken. Centerpartiets budgetförslag är en sammanhållen helhet, och eftersom riksdagen i steg ett, rambeslutet, har ställt sig bakom regeringens förslag till ekonomiska ramar för statsbudgeten och inriktning på budgetpolitiken deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagens fördelning inom utgiftsområde 11. I stället framför vi i detta särskilda yttrande synpunkter på regeringens förslag och redovisar den anslagsfördelning och de förslag som Centerpartiet presenterar i motion 2016/17:3451.

När det gäller garantipension bör de särskilda regler som gäller beräkning av bosättningstid i det tidigare hemlandet för bl.a. flyktingar slopas. Härigenom kan anslaget 1:1 Garantipension till ålderspension minskas. Anslaget 1:4 Äldreförsörjningsstöd ökar något till följd av förslaget. Vidare bör anslagen 1:3 Bostadstillägg till pensionärer och 1:4 Äldreförsörjningsstöd minskas i förhållande till regeringens förslag. Dessa minskningar beror på att höjningen av den skäliga levnadsnivån i bostadstillägget, det särskilda bostadstillägget och äldreförsörjningsstödet som föreslogs i vårändringsbudgeten för 2015 slopas.

Vidare påverkas anslaget 2:1 Pensionsmyndigheten till följd av förslag om en begränsning av pris- och löneomräkningen.

Sammantaget anvisar vi 418 642 000 kronor mindre än regeringen till utgiftsområde 11 för 2017.

4. Anslag inom utgiftsområde 11, punkt 1 (L)

Emma Carlsson Löfdahl (L) anför:

De offentliga finanserna är i ordning, sysselsättningen växer och ekonomin befinner sig i en högkonjunktur. Men i stället för att använda högkonjunkturen för att bygga en buffert för sämre tider väljer regeringen att låna och presentera ofinansierade bidragshöjningar. I stället krävs en liberal ekonomisk politik där utbildning belönas, där skatten på jobb är lägre än i dag och där det alltid är lönsamt att gå från bidrag till jobb.

Det är tydligt att reformerna som genomfördes mellan 2006 och 2014 inte räcker för att klara de nya utmaningar vi står inför. Alltför många står utanför arbetsmarknaden; ofta är det personer med bristande utbildning eller utrikes födda. En stor andel elever lämnar grundskolan utan fullständiga betyg. Det finns fortsatt brister i sjukvård och omsorg. Migrations- och integrationsutmaningen växer. Miljö- och klimatutmaningarna kräver kraftfulla och effektiva

svar. Dessutom har kriget i Syrien och IS närvaro i regionen fruktansvärda konsekvenser för såväl samhällen som människor. Att vi är fast förvissade om att visa solidaritet i den största flyktingkatastrofen sedan andra världskriget understryker bara behovet av att vårda de offentliga finanserna. För att vända utvecklingen behövs en ny vision för vad Sverige ska vara och nya och kraftfulla förslag för att nå dit. För att möta framtidens utmaningar behöver Sverige en ny reformagenda.

Liberalerna lägger fram en budget med reformer för framtiden. Vi satsar på bättre kunskaper i skolan, bättre möjlighet för företag att anställa och ett försvar med kapacitet att försvara Sverige. Dessutom presenterar vi en integrationsplan som bygger på lika delar humanism och realism, och som motverkar parallellsamhällen och hedersvåld.

Riksdagen har genom rambeslutet avvisat Liberalernas förslag till inkomstberäkning och fördelning av utgifter per anslagsområde. Därmed tar Sverige nu en annan väg än den Liberalerna vill se. Sverige kommer att tappa i jobb, kunskap och försvarsförmåga. Vårt budgetförslag är att betrakta som en helhet. Inom majoriteten av utgiftsområdena överensstämmer inte riksdagens beslut med det förslag till ram som Liberalerna förespråkade. Liberalerna ser ett värde i att budgeten och budgetprocessen hålls samman. Även enskilda och på kort sikt motiverade utbrytningar riskerar att på lång sikt försvaga budgetprocessen och effektiviteten i finanspolitiken. Vi väljer därför att inte delta i beslutet om fördelningen till anslag inom utgiftsområde 11. I stället framför vi i detta särskilda yttrande synpunkter på regeringens förslag och redovisar den anslagsfördelning och de förslag som Liberalerna presenterar i motion 2016/17:3488.

När det gäller anslaget 1:1 Garantipension till ålderspension bör de särskilda regler som gäller beräkning av bosättningstid i det tidigare hemlandet för bl.a. flyktingar slopas, vilket innebär en minskning av anslaget i förhållande till regeringens förslag. Anslaget 1:4 Äldreförsörjningsstöd ökar något till följd av detta förslag.

Seniorlägenheter, trygghetsboenden och liknande bostäder har ofta tämligen höga hyror. Hyran för nyproducerade tvårumslägenheter är i genomsnitt nästan 8 000 kronor per månad, medan taket för bostadskostnaden är 5 000 kronor per månad för bostadstillägg. Av det skälet bör den del av bostadskostnaden som ersätts genom bostadstillägg höjas från 95 till 96 procent och taket för bostadskostnaden höjas med 500 kronor per år stegvis för att 2020 uppgå till 7 000 kronor per månad.

Anslaget 2:1 Pensionsmyndigheten påverkas av förslag om en begränsning av pris- och löneomräkningen.

Sammantaget anvisar vi 298 906 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 11 för 2017.

5. Anslag inom utgiftsområde 11, punkt 1 (KD)

Aron Modig (KD) anför:

För ökad gemenskap och framtidstro vill vi ha en politik som skapar förutsättningar för människor att bygga goda relationer och känna trygghet och som gör det lättare för människor att gå från utanförskap till arbete. Vi vill skapa förutsättningar för en god tillväxt och ett företagsklimat som står sig väl i den globala konkurrensen. Att stärka familjernas självbestämmande och det civila samhällets ställning skapar en grund för fungerande mellanmänniskliga relationer. Genom en välfungerande ekonomisk politik kan vi också satsa resurser på offentlig välfärd, lägre skatt för arbetande föräldrar, lägre skatt för arbetande seniorer och lägre skatt på pensionsinkomster. Och med genomtänkta reformer på arbetsmarknaden och i skattepolitiken kan vi förbättra människors möjlighet att lämna arbetslöshet och utanförskap.

Nya jobb skapas inte av politiska lösningar ovanifrån; de skapas i växande och lönsamma företag. Den rödgröna regeringen tror att de kan nå Europas lägsta arbetslöshet och klara integrationsutmaningen med massiva skattehöjningar på arbete och företagande. Kristdemokraternas inriktning är den motsatta – vi vill sänka trösklarna in på arbetsmarknaden och förbättra förutsättningarna för företagande. Det är också av stor vikt att den ekonomiska politiken utformas på ett sådant sätt att resurserna används effektivt för att skapa trygghet för dem som befinner sig i utsatta situationer. Tillväxten måste komma alla till del. Välfärden måste utvecklas genom fortsatt valfrihet, tydligt kvalitetsarbete och effektivt användande av resurser.

Riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar, beräkning av statens inkomster och inriktning på budgetpolitiken. Kristdemokraternas budgetförslag är en sammanhållen helhet, och eftersom riksdagen i steg ett, rambeslutet, har ställt sig bakom regeringens förslag till ekonomiska ramar för statsbudgeten och inriktning på budgetpolitiken deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagens fördelning inom utgiftsområde 11. I stället redovisar vi i detta särskilda yttrande den anslagsfördelning och de förslag som Kristdemokraterna presenterar i motion 2016/17:3303.

Anslaget 1:3 Bostadstillägg till pensionärer bör ökas i förhållande till regeringens förslag. En höjning av bostadstillägget kommer att gynna de pensionärer som har det sämst ställt. Vårt förslag innebär att bostadstillägget höjs med 500 kronor per månad för en ensamstående och med 300 kronor per person och månad för sammanboende. Anslaget 1:4 Äldreförsörjningsstöd minskar som en följd av det höjda bostadstillägget. Vidare påverkas anslaget för Pensionsmyndigheten av en begränsad pris- och löneomräkning.

Sammantaget anvisar vi 1 298 358 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 11 för 2017.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2016/17:1 Budgetpropositionen för 2017 utgiftsområde 11:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2017 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 8 000 000 000 kronor för att tillgodose Pensionsmyndighetens behov av likviditet vid handel med fondandelar (avsnitt 2.7.5).
2. Riksdagen anvisar för budgetåret 2017 ramanslagen under utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom enligt tabell 1.1.

Motioner från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:257 av Jan R Andersson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att se över regelverket för delning av intjänad pension vid skilsmässa och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:547 av Niclas Malmberg (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra konstnärstipendier pensionsgrundande och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:631 av Berit Högman m.fl. (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till ytterligare åtgärder för att förbättra pensionärernas ekonomiska situation och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:739 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en förutsättningslös utredning om bostadstillägget till pensionärer kan följa bostadskostnadernas utveckling på ett bättre sätt än i dag och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:900 av Åsa Westlund och Ingela Nylund Watz (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över behovet av att upprätta avtal med länder om att garantipensionen får medföras till hemlandet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:1145 av Ann-Christin Ahlberg och Petter Löberg (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över taket i bostadstillägget och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1179 av Solveig Zander (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skrota rabattavtalet för att göra premiepensionssystemet enklare och tydligare och i stället sätta ett maxtak för vad en fond på fondtorget får kosta, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:1985 av Staffan Danielsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda skillnaderna mellan nettot för garantipensionärer och de som arbetat hela livet och om höjning bör ske för de som arbetat samt om kapitalgränserna för att erhålla bostadstillägg bör höjas väsentligt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:2215 av Catharina Bråkenhielm (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om äldre med låga pensioner och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2316 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att risksäkra AP7 Såfa och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2351 av Johan Forssell m.fl. (M):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom enligt förslaget i anslagstabellen i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en höjning av bostadstillägget som riktar sig till pensionärer med låga inkomster och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2470 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att pensionssystemet bör vara uppbyggt på principerna om solidarisk finansiering, förutsägbarhet och att man ska kunna leva på sin pension, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör utredas hur det går att åtgärda underfinansieringen både på kort och på lång sikt och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avgiften till premiepensionssystemet bör tillföras inkomstpensionssystemet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att systemet med en inbyggd broms bör avskaffas och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en parlamentarisk utredning med uppdrag att skapa ett stabilt, förutsägbart, jämlikt och jämställt pensionssystem bör tillsättas och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2485 av Linus Bylund och Paula Bieler (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur många som skulle kunna tänkas använda sig av en förenklad möjlighet att föra över pensionsrätter, hur valet och ansökan enklast skulle kunna utformas och vad det skulle kosta att införa ett sådant system, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:2565 av Mikael Jansson och Roger Richtoff (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kvinnor som är hemma och tar hand om egna barn yngre än sju år ska få pensionstillskott som ger dem samma pensionsuppbyggnad som en sjuksköterska med normallön under dessa år, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att föräldrar som bor ihop ska dela på intjänade pensionspoäng under de år mamman är hemma med barn under sju år, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:2733 av Thomas Strand m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta de mest utsatta grupperna i översynen av framtidens pensionssystem och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2935 av Linus Bylund m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2016/17:2971 av Solveig Zander m.fl. (C):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att höja pensionen för de pensionärer som har enbart garantipension eller låg inkomstpension, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att pensionsrätter bör delas rakt av mellan föräldrarna under småbarnsåren då den obetalda arbetsbelastningen är extra ojämn, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att se över följsamhetsindex och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att ge PPM, i samverkan med berörda parter (t.ex. mödravård, Försäkringskassan, Skatteverket, banker och skola), ett informationsuppdrag om livsinkomst och pension riktat till föräldrar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att förbättra informationen kring livsinkomst och pension speciellt riktat mot företagare genom ett uppdrag till Pensionsmyndigheten (PPM) i samverkan med berörda parter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:2981 av Helena Lindahl och Anders Åkesson (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över ersättningsnivåerna för de människor som har de lägsta pensionerna och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3061 av Rickard Nordin (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bedöma underliggande risk i PPM-systemet och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3062 av Rickard Nordin (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att synkronisera pensionssystemen i Norden och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3303 av Aron Modig m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett samhälle där alla kan åldras i trygghet och värdighet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka drivkrafterna för ett längre yrkesliv och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja bostadstillägget för pensionärer och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att premiepensionen automatiskt ska delas lika mellan de föräldrar som har barn som inte fyllt tolv år, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa det avdrag som görs vid överföring av premiepension, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2016/17:3304 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att premiepensionen automatiskt ska delas lika mellan de föräldrar som har barn som inte fyllt tolv år, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa det avdrag som görs vid överföring av premiepension, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:3346 av Désirée Pethrus m.fl. (KD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa arvsvinst vid överföring av premiepensionsrätt och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3364 av Larry Söder (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som ser över garantipensionärernas situation med syfte att garantipensionärerna ska klara sig ekonomiskt utan hjälp från andra trygghetssystem samt att köpkraften stadigt ska vara på samma nivå som i dag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:3451 av Solveig Zander m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2016/17:3488 av Emma Carlsson Löfdahl m.fl. (L):

Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionens anslagsförslag

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen				
			M	SD	C	L	KD
1:1	Garantipension till ålderspension	13 364 900		+6 000 000	-600 000	-600 000	
1:2	Efterlevandepensioner till vuxna	11 545 300					
1:3	Bostadstillägg till pensionärer	8 377 200	+200 000	-800 000	-2 000	+700 000	+1 400 000
1:4	Äldreförsörjningsstöd	953 500		-32 900	+185 000	+200 000	-100 000
2:1	Pensionsmyndigheten	533 551	-1 642		-1 642	-1 094	-1 642
Summa för utgiftsområdet		34 774 451	+198 358	+5 167 100	-418 642	+298 906	+1 298 358

BILAGA 3

Utskottets anslagsförslag

Förslag till beslut om anslag för 2017 inom
utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom*Tusental kronor*

Ramanslag	Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag
1:1 Garantipension till ålderspension	±0	13 364 900
1:2 Efterlevandepensioner till vuxna	±0	11 545 300
1:3 Bostadstillägg till pensionärer	±0	8 377 200
1:4 Äldreförsörjningsstöd	±0	953 500
2:1 Pensionsmyndigheten	±0	533 551
Summa för utgiftsområdet	±0	34 774 451